

Tercer grau i reinserció

Com aconseguir el tercer grau ser
un punt d'inflexió en la vida de les
persones excarcerades?

Josep Cid Moliné
Esther De la Encarnación Ordóñez
Universitat Autònoma de Barcelona

Sessió d'investigació
Barcelona, 5 de març de 2025

Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Sumari

- 1. Introducció**
- 2. Estat de la qüestió**
- 3. Objectius**
- 4. Metodologia**
- 5. Resultats**
- 6. Discussió**
- 7. Conclusions**
- 8. Implicacions pràctiques**

Introducció

D'on partim?

- Les persones que finalitzen la seva condemna de presó **en tercer grau o llibertat condicional reincideixen menys** (Capdevila et al., 2023; Projecte Empresonament i Reincidència, 2016-2020).

Introducció

D'on partim?

- Les persones que finalitzen la seva condemna de presó **en tercer grau o llibertat condicional reincideixen menys** (Capdevila et al., 2023; Projecte Empresonament i Reincidència, 2016-2020).

Efecte selecció

**Importància de la
sortida progressiva**

Introducció

D'on partim?

- Les persones que finalitzen la seva condemna de presó **en tercer grau o llibertat condicional reincideixen menys** (Capdevila et al., 2023; Projecte Empresonament i Reincidència, 2016-2020).

Efecte selecció

Importància de la sortida progressiva

- **Programes específics de supervisió** en LC amb rehabilitació intensiva (alt risc) han donat **resultats positius** en la reducció de la reincidència.

Manca una teoria que expliqui clarament el seu impacte i **manca consistència en les investigacions** que evaluen la seva efectivitat.

Estat de la qüestió

Teories explicatives de l'efectivitat del règim obert

1

Inserció laboral
Vincles socials

Promoure l'adquisició d'una **feina estable** per generar **compromís i vincles** convencionals.

Estat de la qüestió

Teories explicatives de l'efectivitat del règim obert

- 1** **Inserció laboral**
Vincles socials
Promoure l'adquisició d'una **feina estable** per generar **compromís i vincles** convencionals.
- 2** **Suport professional**
Transformació cognitiva
Generar una **aliança de treball** eficaç per promoure el **canvi individual**.

Estat de la qüestió

Teories explicatives de l'efectivitat del règim obert

- 1** **Inserció laboral**
Vincles socials
Promoure l'adquisició d'una **feina estable** per generar **compromís i vincles** convencionals.
- 2** **Suport professional**
Transformació cognitiva
Generar una **aliança de treball** eficaç per promoure el **canvi individual**.
- 3** **Suport familiar i comunitari**
Reducció de la tensió
Oferir **suport instrumental i expressiu** per enfortir la **xarxa de suport** de la persona.

Estat de la qüestió

Teories explicatives de l'efectivitat del règim obert

- 1** **Inserció laboral**
Vincles socials
Promoure l'adquisició d'una **feina estable** per generar **compromís i vincles** convencionals.
- 2** **Suport professional**
Transformació cognitiva
Generar una **aliança de treball** eficaç per promoure el **canvi individual**.
- 3** **Suport familiar i comunitari**
Reducció de la tensió
Oferir **suport instrumental i expressiu** per enfortir la **xarxa de suport** de la persona.
- 4** **Vigilància**
Autocontrol
Aplicar estratègies de **vigilància** per promoure el **control diacrònic**.

Objectius

Objectiu general

- Explorar els **mecanismes** que fan que l'acompanyament en tercer grau i llibertat condicional sigui un **punt d'inflexió** en les trajectòries de les persones que han complert una pena privativa de llibertat.

Objectius

Objectiu general

- Explorar els **mecanismes** que fan que l'acompanyament en tercer grau i llibertat condicional sigui un **punt d'inflexió** en les trajectòries de les persones que han complert una pena privativa de llibertat.

Objectius específics

- Descriure la pràctica de l'acompanyament en tercer grau i llibertat condicional mostrant els punts comuns i la varietat d'**estils de supervisió**.
- Analitzar en les persones de la mostra si el tercer grau i la llibertat condicional han estat un **punt d'inflexió** en la seva vida i concretar les raons per les que ho ha estat.
- Descriure aquelles pràctiques d'acompanyament que tant usuaris com professionals perceben més útils per aconseguir l'**efectivitat** del tercer grau i la llibertat condicional.

Metodologia

Equips tècnics

ASSEP BCN

Centre Obert BCN

Secció Oberta CP Dones

Metodologia

Equips tècnics

ASSEP BCN
Centre Obert BCN
Secció Oberta CP Dones

10 professionals

6 dones | 4 homes

Diversitat de professionals

5 educadors/es socials
3 psicòlegs/logues
2 treballadors/es socials

Metodologia

Equips tècnics

ASSEP BCN
Centre Obert BCN
Secció Oberta CP de Dones

10 professionals

6 dones | 4 homes

Diversitat de professionals

5 educadors/es socials
3 psicòlegs/logues
2 treballadors/es socials

30 persones condemnades

24 Tercer grau | 6 Llibertat condicional

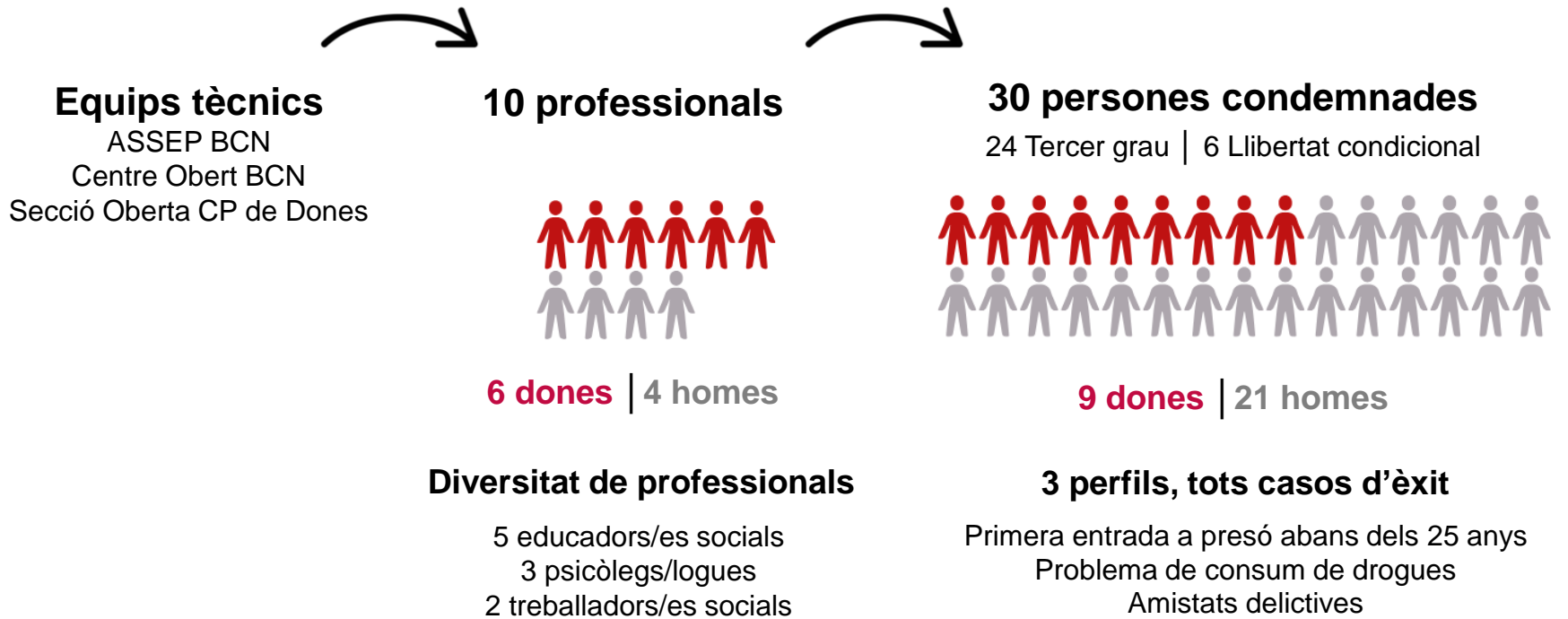

9 dones | 21 homes

3 perfils, tots casos d'èxit

Primera entrada a presó abans dels 25 anys
Problema de consum de drogues
Amistats delictives

Metodologia

Entrevistes semi-estructurades

Resultats

Usuaris

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

Punts d'inflexió en les trajectòries dels usuaris

Pràctiques de supervisió efectives per promoure la reinserció

Professionals

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

Pràctiques de supervisió en tercer grau i llibertat condicional

Impacte del tercer grau i la llibertat condicional en la reinserció

Resultats

Usuaris

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

Punts d'inflexió en les trajectòries dels usuaris

Pràctiques de supervisió efectives per promoure la reinserció

Resultats

Usuaris

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

- Règim de vida amb mesures de compliment, convivència i control

*“Esto no tiene nada que ver con prisión... ni en el trato, ni las sanciones, ni en poder comprender o empatizar con la situación de las personas. Piensa que normalmente en prisión cuando una persona tiene un consumo, te lo quitan todo rápido y **aquí tengo la gran oportunidad** de... te sancionan un fin de semana que tienes que llegar antes, pero intentan ayudarte” (E06)*

Resultats

Usuaris

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

- Règim de vida amb mesures de compliment, convivència i control

“Esto no tiene nada que ver con prisión... ni en el trato, ni las sanciones, ni en poder comprender o empatizar con la situación de las personas. Piensa que normalmente en prisión cuando una persona tiene un consumo, te lo quitan todo rápido y aquí tengo la gran oportunidad de... te sancionan un fin de semana que tienes que llegar antes, pero intentan ayudarte” (E06)

- Convivència de diversitat d'estils de supervisió

“Hay de todo. Hay algunos que se lo toman muy bien, que son educadores profesionalísimos y hay otros pues que no tanto. Pues hay alguno que me ha ayudado muchísimo, todo lo que he necesitado y otros pues que han venido pues que vienen a hacer su trabajo y ya, pero eso tú lo ves rápido” (E23)

Resultats

Usuaris

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

- Règim de vida amb mesures de compliment, convivència i control

“Esto no tiene nada que ver con prisión... ni en el trato, ni las sanciones, ni en poder comprender o empatizar con la situación de las personas. Piensa que normalmente en prisión cuando una persona tiene un consumo, te lo quitan todo rápido y aquí tengo la gran oportunidad de... te sancionan un fin de semana que tienes que llegar antes, pero intentan ayudarte” (E06)

- Convivència de diversitat d'estils de supervisió

“Hay de todo. Hay algunos que se lo toman muy bien, que son educadores profesionalísimos y hay otros pues que no tanto. Pues hay alguno que me ha ayudado muchísimo, todo lo que he necesitado y otros pues que han venido pues que vienen a hacer su trabajo y ya, pero eso tú lo ves rápido” (E23)

- Sortida progressiva com a oportunitat i repte

“¿Qué es estar en tercer grado? Es estar siempre pendiente de tu teléfono, por si te tienen que llamar. Es dar explicaciones de lo qué estás haciendo. El tercer grado está muy bien porque no todo el mundo lo consigue, pero no estás en libertad... Es una cosa que nos va muy bien para adaptarnos a nuestra libertad, pero es complicado también” (E23)

Resultats

Usuaris

Punts d'inflexió en les trajectòries dels usuaris

- Transformació cognitiva a presó

“¿Dirías que sí que te ha ayudado estar aquí en tercer grado, en tu vida?

*Hombre pues sí, un tercer grado no, la prisión, en general [...] porque yo he tenido unos hábitos que no eran buenos... entonces, estar aquí **me ha hecho un poco encarrilar y volver a coger el hilo...**” (E18)*

Resultats

Usuaris

Punts d'inflexió en les trajectòries dels usuaris

- Transformació cognitiva a presó

“¿Dirías que sí que te ha ayudado estar aquí en tercer grado, en tu vida?

*Hombre pues sí, un tercer grado no, la prisión, en general [...] porque yo he tenido unos hábitos que no eran buenos... entonces, estar aquí **me ha hecho un poco encarrilar y volver a coger el hilo...**” (E18)*

- Interacció entre suport social i elecció racional

*“Yo creo que no es tanto como vigilar que tú hagas lo correcto, porque a fin al cabo cada uno... después **vas a decidir si quieres seguir en el buen camino o no**, pero es más o menos **guiarte por el mejor camino que pueda haber**” (E13)*

Resultats

Usuaris

Punts d'inflexió en les trajectòries dels usuaris

- Transformació cognitiva a presó

“¿Dirías que sí que te ha ayudado estar aquí en tercer grado, en tu vida?

Hombre pues sí, un tercer grado no, la prisión, en general [...] porque yo he tenido unos hábitos que no eran buenos... entonces, estar aquí me ha hecho un poco encarrilar y volver a coger el hilo...” (E18)

- Interacció entre suport social i elecció racional

“Yo creo que no es tanto como vigilar que tú hagas lo correcto, porque a fin al cabo cada uno... después vas a decidir si quieres seguir en el buen camino o no, pero es más o menos guiarte por el mejor camino que pueda haber” (E13)

- Trajectòries vinculades exclusivament a l'elecció racional

“... tienes que tener el autocontrol ese, el parar y pensar ... porque si no, cualquier denuncia, otra vez pa'llá, segundo grado” (E18)

Resultats

Usuaris

Punts d'inflexió en les trajectòries dels usuaris

- Transformació cognitiva a presó

“¿Dirías que sí que te ha ayudado estar aquí en tercer grado, en tu vida?

Hombre pues sí, un tercer grado no, la prisión, en general [...] porque yo he tenido unos hábitos que no eran buenos... entonces, estar aquí me ha hecho un poco encarrilar y volver a coger el hilo...” (E18)

- Interacció entre suport social i elecció racional

“Yo creo que no es tanto como vigilar que tú hagas lo correcto, porque a fin al cabo cada uno... después vas a decidir si quieres seguir en el buen camino o no, pero es más o menos guiarte por el mejor camino que pueda haber” (E13)

- Trajectòries vinculades exclusivament a l'elecció racional

“... tienes que tener el autocontrol ese, el parar y pensar ... porque si no, cualquier denuncia, otra vez pa'llá, segundo grado” (E18)

- Trajectòries vinculades exclusivament al suport social

“Ellos ((los profesionales)) vieron que estaba la cosa muy tensa, entonces claro, dice... “pues le vamos a buscar un recurso y lo llevamos allá” [...] me ayudan mucho, la verdad.” (E11)

Resultats

Usuaris

Pràctiques de supervisió efectives per promoure la reinserció

- Promoció de la inserció laboral

“Te ayudan los psicólogos, educadores, criminólogos y la trabajadora social junto con el CIRE a buscar trabajo a la calle, a hacer currículum y bueno, y tuve la suerte que encontré un trabajo”

(E16)

Resultats

Usuaris

Pràctiques de supervisió efectives per promoure la reinserció

- Promoció de la inserció laboral

“Te ayudan los psicólogos, educadores, criminólogos y la trabajadora social junto con el CIRE a buscar trabajo a la calle, a hacer currículum y bueno, y tuve la suerte que encontré un trabajo” (E16)

- Creació d'una aliança de treball

“Ella ((la profesional)) siempre quiere escucharme y, cualquier problema que tengo ella intenta resolvérmelo” (E28)

Resultats

Usuaris

Pràctiques de supervisió efectives per promoure la reinserció

- Promoció de la inserció laboral

“Te ayudan los psicólogos, educadores, criminólogos y la trabajadora social junto con el CIRE a buscar trabajo a la calle, a hacer currículum y bueno, y tuve la suerte que encontré un trabajo” (E16)

- Creació d'una aliança de treball

“Ella ((la profesional)) siempre quiere escucharme y, cualquier problema que tengo ella intenta resolvérmelo” (E28)

- Vigilància i control

“Hay que tener también cabeza, cuesta, porque, la verdad, cuesta, pero el “no” en muchas, claro. Tienes que tener el “no” en el alcohol, el “no” en drogas (...) y cuesta [...] porque es duro, es duro y cuesta, pero eso lo, una vez que vienes aquí, a [Centro penitenciario], en un régimen abierto, tercer grado, régimen abierto, es el no. El “no” porque, a lo mejor ves unos amigos o hacen una fiesta tal y cual, y como no tengas cabeza, caes. (...) Y muchos han caído. Le han regresado luego. A los 3 positivos que haces aquí te regresan otra vez a prisión, donde tú has estado” (E11)

Resultats

Professionals

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

Pràctiques de supervisió en tercer grau i llibertat condicional

Impacte del tercer grau i la llibertat condicional en la reinserció

Resultats

Professionals

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

- Període intermedi en el camí a la llibertat definitiva

“El règim obert és l’últim pas d’una cadena penitenciària on la gent que ha tingut una bona evolució o que es valora que poden portar una vida normalitzada al carrer se’ls hi permet acabar de pagar la condemna amb unes condicions de semilibertat. Venen aquí a dormir, uns més que uns altres en funció de tots un criteris en funció del tipus d’activitat si del funcionament que tenen al centre i la intenció és que apropar-nos al seu medi natural de forma que la seva inclusió al medi social sigui una mica més “paulatina” que no pas sortint des de l’interior directament” (P3, Educador)

Resultats

Professionals

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

- Període intermedi en el camí a la llibertat definitiva

“El règim obert és l’últim pas d’una cadena penitenciària on la gent que ha tingut una bona evolució o que es valora que poden portar una vida normalitzada al carrer se’ls hi permet acabar de pagar la condemna amb unes condicions de semilibertat. Venen aquí a dormir, uns més que uns altres en funció de tots un criteris en funció del tipus d’activitat si del funcionament que tenen al centre i la intenció és que apropar-nos al seu medi natural de forma que la seva inclusió al medi social sigui una mica més “paulatina” que no pas sortint des de l’interior directament” (P3, Educador)

- Període orientat a la reincorporació a la vida social

“És intentar raonar que han de fer un canvi per un benefici. Això és motivar. Jo canvio per un benefici personal.” (P5, Educadora)

Resultats

Professionals

Percepció del tercer grau i la llibertat condicional

- Període intermedi en el camí a la llibertat definitiva

“El règim obert és l’últim pas d’una cadena penitenciària on la gent que ha tingut una bona evolució o que es valora que poden portar una vida normalitzada al carrer se’ls hi permet acabar de pagar la condemna amb unes condicions de semilibertat. Venen aquí a dormir, uns més que uns altres en funció de tots un criteris en funció del tipus d’activitat si del funcionament que tenen al centre i la intenció és que apropar-nos al seu medi natural de forma que la seva inclusió al medi social sigui una mica més “paulatina” que no pas sortint des de l’interior directament” (P3, Educador)

- Període orientat a la reincorporació a la vida social

“És intentar raonar que han de fer un canvi per un benefici. Això és motivar. Jo canvio per un benefici personal.” (P5, Educadora)

- Període exigent però amb condicions d’execució que permeten el compliment dels seus objectius

Hi ha una classificació interna aquí al centre que són quatre lletres de la “A” a la “D” i és classifiquen els interns en funció de l’assoliment d’objectius en aquestes quatre lletres. I això els hi comporta les possibilitats de tenir més dies festius, més dies de no venir a dormir... (P3, Educador)

Resultats

Professionals

Pràctiques de supervisió en tercer grau i llibertat condicional

- Partir del pla de seguiment, centrat en treballar les àrees més conflictives
*“Quan arriba un intern aquí, al tercer grau, està un mes en **període d’observació**. [...] Llavors tots parlem amb l’intern, **fem una valoració** veient tots els informes previs i en junta es valora quin és el **pla de treball**, quines són les **mancances que presenta aquesta persona per poder portar una vida normalitzada** al carrer i amb unes condicions que disminueixin al màxim la possibilitat de **reincidència**” (P3, Educador)*

Resultats

Professionals

Pràctiques de supervisió en tercer grau i llibertat condicional

- Partir del pla de seguiment, centrat en treballar les àrees més conflictives

*“Quan arriba un intern aquí, al tercer grau, està un mes en **període d’observació**. [...] Llavors tots parlem amb l’intern, **fem una valoració** veient tots els informes previs i en junta es valora quin és el **pla de treball**, quines són les **mancances que presenta aquesta persona per poder portar una vida normalitzada** al carrer i amb unes condicions que disminueixin al màxim la possibilitat de **reincidència**”* (P3, Educador)
- Vigilància del compliment

*“Yo, por lo menos, intento **verlos** una vez cada semana. Verlos físicamente. Luego, lógicamente, tenemos el **teléfono** que nos permite, pues desde **recibir información gráfica**, recibir información de **localización**, si marcamos ese seguimiento laboral, yo le puedo decir, oye, ¿dónde estás ahora? Simplemente, pues, una supervisión laboral. Y luego, obviamente, tener los seguimientos laborales, **presenciales**”* (P8, Educador)

Resultats

Professionals

Pràctiques de supervisió en tercer grau i llibertat condicional

- Partir del pla de seguiment, centrat en treballar les àrees més conflictives
*“Quan arriba un intern aquí, al tercer grau, està un mes en **període d’observació**. [...] Llavors tots parlem amb l’intern, **fem una valoració** veient tots els informes previs i en junta es valora quin és el **pla de treball**, quines són les **mancances que presenta aquesta persona per poder portar una vida normalitzada** al carrer i amb unes condicions que disminueixin al màxim la possibilitat de **reincidència**” (P3, Educador)*
- Vigilància del compliment
*“Yo, por lo menos, intento **verlos** una vez cada semana. Verlos físicamente. Luego, lógicamente, tenemos el **teléfono** que nos permite, pues desde **recibir información gráfica**, recibir información de **localización**, si marcamos ese seguimiento laboral, yo le puedo decir, oye, ¿dónde estás ahora? Simplemente, pues, una supervisión laboral. Y luego, obviamente, tener los seguimientos **laborales, presenciales**” (P8, Educador)*
- Creació d’una aliança de treball
*“... si tu hi tens una certa confiança, aquesta persona entén que tu la comprendràs, que encara que passi el que passi, tu **podràs estar al costat i podràs acompanyar** [...] que hi hagi alguna figura que, el que a les dures i a les madures, estigui acompanyant-te. No per salvar-te de res, ni per resoldre [...] sinó per estar allà i fer el suport [...] **simplement d’animar, d’orientar, d’escoltar** (P10, Treballadora social)*

Resultats

Professionals

Impacte del tercer grau i la llibertat condicional en la reinserció

- Explicacions basades en la teoria de la transformació cognitiva

“La majoria de tercers graus són el final de la cadena penitenciària. Aquesta gent ja ve treballada de dintre. Quan diem l'èxit del tercer grau, no hem d'oblidar que hi ha un treball previ d'aquesta gent i que també a tercer grau ens arriba la gent filtrada. No és allò que diguis aquí ens portes un senyor amb una conducta de destrossa dintre i aquí el fem un angelet. No. Hi ha gent amb un treball previ, seleccionats, i que nosaltres acabem de fer l'última empenta en el seu procés” (P3, Educador)

Resultats

Professionals

Impacte del tercer grau i la llibertat condicional en la reinserció

- Explicacions basades en la teoria de la transformació cognitiva

“La majoria de tercers graus són el final de la cadena penitenciària. Aquesta gent ja ve treballada de dintre. Quan diem l’èxit del tercer grau, no hem d’oblidar que hi ha un treball previ d’aquesta gent i que també a tercer grau ens arriba la gent filtrada. No és allò que diguis aquí ens portes un senyor amb una conducta de destrossa dintre i aquí el fem un angelet. No. Hi ha gent amb un treball previ, seleccionats, i que nosaltres acabem de fer l’última empenta en el seu procés” (P3, Educador)

- Explicacions basades en la teoria del suport/control social

“Jo penso que és ideal poder passar pel tercer grau i és ideal poder arribar, aconseguir que un intern o interna arribi a llibertat condicional. Però també és cert, que per aconseguir que persones es puguin mantenir en tercer grau i en llibertat condicional amb les dificultats que hi ha avui... socials, laborals, econòmiques, per tirar endavant... els recursos i el suport que se’ls ha de donar, ha de ser-hi. No podem pretendre que una persona surti en tercer grau, passi a llibertat condicional i se’n surti sola amb tots els factors en contra que existeixen avui en dia. [...] Treballar a medi obert penso que és la manera d’acabar el compliment i és la manera d’ajudar realment in situ i veure amb què s’han d’enfrontar i acompanyar-les dins la dificultat...” (P10, Treballadora social)

Discussió

1

Inserció laboral **Vincles socials**

L'obligació de tenir una feina **genera rutines convencionals i redueix la tensió.**

Discussió

1

Inserció laboral
Vincles socials

L'obligació de tenir una feina **genera rutines convencionals i redueix la tensió.**

2

Suport professional
Transformació cognitiva

El 3r grau i la LC esdevenen un **reforçador de la identitat prosocial** construïda a presó.

Discussió

1

Inserció laboral
Vincles socials

L'obligació de tenir una feina **genera rutines convencionals i redueix la tensió.**

2

Suport professional
Transformació cognitiva

El 3r grau i la LC esdevenen un **reforçador de la identitat prosocial** construïda a presó.

3

Suport familiar i comunitari
Reducció de la tensió

La promoció del suport familiar i comunitari és important però no apareix com un element essencial pel desistiment.

Discussió

1

Inserció laboral
Vincles socials

L'obligació de tenir una feina **genera rutines convencionals i redueix la tensió.**

2

Suport professional
Transformació cognitiva

El 3r grau i la LC esdevenen un **reforçador de la identitat prosocial** construïda a presó.

3

Suport familiar i comunitari
Reducció de la tensió

La promoció del suport familiar i comunitari és important però no apareix com un element essencial pel desistiment.

4

Vigilància
Autocontrol

Els mecanismes de vigilància promouen **compliment instrumental** però també **control diacrònic.**

Conclusions

> El tercer grau i la llibertat condicional són oportunitats de compliment en llibertat pels interns en què conviuen diversos estils de supervisió per part dels professionals.

Conclusions

- > El tercer grau i la llibertat condicional són **oportunitats de compliment en llibertat** pels interns en què conviuen diversos estils de supervisió per part dels professionals.
- > La **inserció laboral** i la **vigilància** constitueixen els elements clau per explicar per què el tercer grau esdevé un punt d'inflexió en les trajectòries de les persones internes.

Conclusions

- > El tercer grau i la llibertat condicional són **oportunitats de compliment en llibertat** pels interns en què conviuen diversos estils de supervisió per part dels professionals.
- > La **inserció laboral** i la **vigilància** constitueixen els elements clau per explicar per què el tercer grau esdevé un punt d'inflexió en les trajectòries de les persones internes.
- > El tercer grau i la llibertat condicional tenen un **impacte positiu** en les trajectòries de les persones perquè les pràctiques de supervisió s'enfoquen a la **inserció laboral**, la **vigilància** i la **construcció d'una aliança de treball**.

Implicacions pràctiques

Reafirmar el rol del professional en clau de suport

Els dos mecanismes que vinculen el tercer grau i la llibertat condicional amb la reinserció -la inserció laboral i la vigilància- s'activen gracies a què el professional **actua com un mecanisme de suport** per la persona supervisada.

Implicacions pràctiques

Reafirmar el rol del professional en clau de suport

Els dos mecanismes que vinculen el tercer grau i la llibertat condicional amb la reinserció -la inserció laboral i la vigilància- s'activen gracies a què el professional **actua com un mecanisme de suport** per la persona supervisada.

Reforçar la inserció laboral com un element clau de l'acompanyament

La inserció laboral **dona una motivació** forta per no reincidir, **disminueix la pressió** a la delinqüència i **estructura les rutines** personals.

Implicacions pràctiques

Reafirmar el rol del professional en clau de suport

Els dos mecanismes que vinculen el tercer grau i la llibertat condicional amb la reinserció -la inserció laboral i la vigilància- s'activen gracies a què el professional **actua com un mecanisme de suport** per la persona supervisada.

Reforçar la inserció laboral com un element clau de l'acompanyament

La inserció laboral **dona una motivació** forta per no reincidir, **disminueix la pressió** a la delinqüència i **estructura les rutines** personals.

Reforçar la vigilància, en particular amb persones amb més necessitats criminògenes

Gràcies a la vigilància que s'exerceix, les persones en règim obert i llibertat condicional **adopten estratègies d'autocontrol** per tal d'evitar situacions que els podria portar a incomplir les normes i ser regressades.

Moltes gràcies!

Segueix-nos a: @cejfe Cejfe

Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**